

Handläggare
Per Olgarsson
Antikvarie, Stadsmuseet
Kulturmiljö**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Alviks strand, Alvik 1:18 m fl. Synpunkter på granskning av detaljplan, Dp 2019-07846

Synpunkter i sammanfattning

Beträffande Racketen 10 vidhåller museet sin tidigare bedömning och anser att mer av 1970-talsbebyggelsen bör sparas. Vidare bedömer museet att ny bebyggelse bör sänkas något för att bättre anpassas till stadsbild och topografi. Stadsmuseet ser det som positivt ur kulturhistorisk synvinkel att 1980-talets kontorsbebyggelse i Alvik 1:18 sparas och återanvänds för nya ändamål. Museet anser att husen inte bör byggas på med mer än en våning. Stadsmuseet har ingen erinran mot föreslagna åtgärder gällande övrig äldre bebyggelse på fastigheten, men anser att påbyggnad av Laboratoriet bör undvikas. Beträffande föreslagna nya punkthus anser Stadsmuseet att det vore välgörande för stadsbilden om de sänktes med en eller två våningar. Stadsmuseet har ingen erinran mot föreslagna åtgärder när det gäller Alviksberget samt Strandpromenaden, mer än att de utmärkande karaktärsdragen präglade av stockholmsstilens ideal bör bevaras i så hög grad som möjligt. Stadsmuseet ser positivt på att bestämmelser om skydd av kulturvärden, rivningsförbud samt varsamhet har införts i planen, men anser att även Chaufförsbostaden i Racketen 10 bör förses med rivningsförbud. För förtydligande och ytterligare synpunkter, se nedan *Synpunkter på förslag*.

Planförslaget

Stadsbyggnadskontorets detaljplanearbete för rubricerat område har pågått sedan 2019. Efter samråd togs ett större omtag i projektet, vilket bland annat innebar ett betydligt större bevarande av befintliga kontorsbyggnader. Stadsmuseet har inte svarat i samråd på planen efter de skedda förändringarna, varför museet nu i granskningsskedet svarar mer utförligt.

Nu aktuellt förslag innebär stora förändringar av befintligt landskap och bebyggelse. I Racketen 10 rivs sju av nio kontorshus från 1970-talet. Tre nya bostadskvarter tillkommer, samt bostadsbebyggelse i samma kvarter som Alviks torn. Bebyggelsen uppförs med en höjd av 7–9 våningar, men terrängförhållandena gör att bebyggelsen delvis trappar ner mot vattnet. Vita villan och Chaufförsbostaden

bevaras, men ytorna kring förändras till platsbildningar och en ny park.

Inom Alvik 1:18 rivs delar av den befintliga kontorsanläggningen ("Galleriakomplexet") och ersätts av tre nya punkthus i 10 våningar. Längst i söder tillkommer ett fristående punkthus i 18 våningar, och på Gustavslundsvägens västra sida i sluttningen mot Alviksberget tillkommer nya långsmala bostadshus i 8 våningar. Den så kallade Fabriken samt Laboratoriebyggnaden bevaras; Fabriken friställs från galleriakomplexet och fasaderna i markplan kompletteras, Laboratoriet omvandlas till bostadshus och byggs till- och på. De sex befintliga kontorshusen från 1980-talet ("Båghusen") bevaras men byggs på med en eller två våningar, fönster byts och nya entréer anordnas. Mellan två av båghusen rivs befintliga glasgångar och en ny glasad byggnadskropp tillkommer. Två av båghusen föreslås byggas om till bostäder och förses med balkonger.

Gustavslundsvägen behåller sin ungefärliga sträckning genom fastigheterna, men höjdnivåerna ändras genom sänkning i stora delar. Nya parker och torg anläggs, och marknivåer ändras, bitvis avsevärt. På Alvik 1:1, vid tvärbanans station, anläggs ett nytt torg, och på Alviksberget anläggs gångstråk och en ny lekplats. I vattnet utanför Alvik 1:18 föreslås en brygga med ett stort soldäck, och läng Strandpromenaden anläggs ytterligare bryggor samt sittytter mm. Delar av befintlig trädväxtlighet tas ned och ny tillförs.

Bakgrund

Stadsmuseets tidigare yttranden

Stadsmuseet svarade 2022-04-04 i samrådsskede på remiss för denna detaljplan (dnr 4.1/979/2022), vilken som ovan nämnts var betydligt mer omfattande. Sammanfattningsvis avstyrkte museet de omfattande rivningarna av 1980-talets kontorsbebyggelse på Alvik 1:18. Museet beklagade även att en så stor del av 1970-tals bebyggelsen på Racketen 10 avsågs rivas. Museet framförde att nybyggnationens höjder bör sänkas samt att mer av strandparkens utmärkande karaktärsdrag bör bevaras.

Stadsmuseet avgav underlag för betydande miljöpåverkan 2026-02-09 (Dnr KUL 2026/185) för det omarbetade förslaget, och bedömde att planarbetet inte kan antas innebära en så betydande miljöpåverkan att en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram ur kulturmiljösynpunkt. Stadsmuseet hade vidare inga synpunkter på planförslagets syfte när det gäller delarna inom Alvik 1:18, men vidhöll sina tidigare synpunkter att mer av 1970-talsbebyggelsen i Racketen 10 bör sparas; att ny bebyggelse bör anpassas till sin höjd

med hänsyn taget till befintlig stadsbild och topografi, att strandparkens utmärkande karaktärsdrag bör bevaras.

Antikvariskt underlag

Till ärendet har fogats en antikvarisk konsekvensbedömning, utförd av Tyréns AB och daterad 2026-05-15. I stark sammanfattning bedöms att de förändringar av befintlig bebyggelse som sker i och med planen är såväl varsamma som icke förvanskande. Rivningen av Vita villans postmoderna förbindelsegång bedöms dock få negativa konsekvenser för 1980-talets årsring. Den samlade bedömningen när det gäller planförslagets konsekvenser för avläsbarheten av områdets historiska epoker samt för områdets landskap, bedöms bli små till måttligt negativa respektive måttligt negativa (på en fyrdelad skala av positiva - små – måttliga - stora konsekvenser). Beträffande planförslagets helhetsverkan bedöms den vara god, med undantag av planens friläggande av Fabriken som bedöms få negativa konsekvenser för de industrihistoriska värdena i och med att de sista resterna av landskapets industrikaraktär försvinner. På samma sätt bedöms justeringarna av marknivån vid Gustavslundsvägen få stora konsekvenser för Laboratoriet med en mindre god helhetsverkan där byggnadens koppling till naturlandskapet påverkas långtgående. Beträffande den södra delen av området bedöms att påbyggnaderna av båghus och Laboratoriet i viss mån minskar bebyggelsens skulpturala verkan och deras centrala betydelse i stadsbilden. Stadsmuseet anser att den antikvariska konsekvensbedömningen utgör ett fullgott underlag för att bedöma ärendet.

Historik och nuläge, kulturhistoriska värden

Se museets tidigare remissvar (dnr som ovan). Historisk fördjupning finns även i ovan nämnda antikvariska konsekvensbeskrivning

Synpunkter på förslaget

Stadsmuseet bedömer att 8 kap. 13, 14 och 17 §§ plan- och bygglagen (PBL) är tillämpliga i ärendet, liksom 2 kap. 6 § PBL.

Racketen 10

Beträffande Racketen 10 vidhåller museet sin tidigare bedömning och anser att mer av 1970-talsbebyggelsen här bör sparas för att områdets historiska utveckling och karaktär bättre ska gå att avläsa. Vidare bedömer museet att ny bebyggelse bör sänkas något för att på så sätt bättre anpassas till stadsbild och topografi. Husen bör inte skymma Alviksbergets bakomliggande bergsrygg, de bör även fortsättningsvis medge ut- och inblickar i relation till vattenrummet. Det är positivt att Vita villan och Chaufförsbostaden bevaras. Sistnämnda byggnad bör förses med rivningsförbud i plan, på samma sätt som övrig äldre sparad bebyggelse.

Alvik 1:18

Stadsmuseet ser det som positivt ur kulturhistorisk synvinkel att 1980-talets kontorsbebyggelse sparas och återanvänds för nya ändamål. Museet anser dock att förslaget bör omarbetas i vissa delar. Båghusens indragna takvåningar är möjliga att riva men husen bör inte byggas på med mer än en våning. Detta med hänvisning dels till bebyggelsens ursprungliga arkitektur vars proportioner förändras med höga takpåbyggnader, men även på grund av de topografiska förutsättningarna med Alviksbergets siluett som en tydlig dominant bakom bebyggelsen.

Stadsmuseet har ingen erinran mot föreslagna åtgärder gällande Galleriakvarteret, Fabriken och Laboratoriet, men anser att påbyggnad av sistnämnda byggnad bör undvikas. Detta med hänvisning dels till framtida avläsbarhet av byggnadens ursprungliga gestaltning och funktion, men även med tanke på områdets befintliga stadsbild, där låga och höga byggnader tydligt kontrasterar mot varandra.

Beträffande föreslagna nya punkthus anser Stadsmuseet att det vore välgörande för stadsbilden om de sänktes med en eller två våningar, så att Båghusen även i framtiden blir dominerande höjdmässigt. Samma bedömning görs när det gäller de nya husen i slänten upp mot Alviksberget, kvarter 2 och 3.

Alvik 1:1, Alviksberget samt Strandpromenaden

Stadsmuseet har ingen erinran mot förslaget nytt torg vid tvärbanans station och inte heller mot nya gångstråk samt lekplats på Alviksberget. Museet vill dock framhålla att i planarbetet bör strandparkens utmärkande karaktärsdrag inklusive växtlighet, präglad av den så kallade stockholmsstilens ideal, bevaras i så hög grad som möjligt. Beträffande Alviksberget och slutningen/branten upp mot detta har museet inga synpunkter, mer än att detta områdes naturliga karaktär med berg i dagen och resliga tallar mm bör bevaras även om yterna tillgängliggörs.

Skydds- och varsamhetsbestämmelser

Stadsmuseet ser positivt på att bestämmelser om skydd av kulturvärden, rivningsförbud samt varsamhet har införts i planen. Som ovan påpekats så bör Chaufförsbostaden i Racketen 10 förses med rivningsförbud.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Malin Myrin, enhetschef	2026-06-22